

עין משפט נר מצוה
 ו מ"י פ"י מהל' עכו"ס הל' ה. ז מ"י פ"א מהל' שמיטה ויוכל הל' ית. ח מ"י פ"א מהל' שמיטה ויוכל הל' יט. ט מ"י פ"א מהל' שמיטה ויוכל הל' כה, כב.

מסורת הש"ס

(ב) ז"צ דף עב: נדה דף ט:

רמב"ם דפוס ישן

ושאמר **שוא"ץ** בשלומן. פירוש אפילו בימי חגיגה: ד כבר פירשנו שמד"ף הוא המקצץ והכורת כדי שיהא מיקל רוב הנטיעות ושאמר בכאן **המד"ף בזיתים**. הוא שיכרתם להיות עצים לאש: וב"ש **אומרים** אפילו כשיעקור שרש אחד או שנים אסור לו לעקור שרשיו מן הארץ שלא יתקן את הארץ. וזהו ענין שאמר **יגום**. כלומר יכרות על פני הארץ ויניח השרשים בארץ: **ובית הד"ף** מתירים לעקור השרשים ואם עקר **ש"ש** אילנות בשורה אחת אסור לו לעקור שרשיהם מפני שהוא מקום גדול ומתוקן לזרוע בו ויהיה כאילו עוקר אילנות להחזירם לשדה לבן וכל זה עבודת הארץ: **ההמבדיל** עצי הזיתים לקחת מהם עצים לא יכסם בעפר מפני שהיא עבודה: **ובתולת שקמה**. הוא הצמח הראשון שיצא בה קודם שיכרתו אותה, והשקמה מין מן התאנים, כורתים האילן במקום דיוע ממנו כדי שיתחוק כמו ויתן פריו בעתו לרוב כמו הזמיר לכרמים:

הערות לר"ש

2 כ"י. ובד"י: אבל מכסהו בעפר ובקש.

ליקוטים

ד. במשנה. ומודים במחליק עד שיגום. פ"י לא שרי רק באופן שיגום. והרבה תמצא בלשון חז"ל שמוש מלת עד על כוונה זו והתו"ט לא ירד כאן לזה. (ש"ש)

[מכאן ש"ייד לעמוד הבא]

ז. במשנה. משזיריחו. עיין מה שתמה התו"ט על הרמב"ם ז"ל שפי' כשזיריחו הגפנים ע"ש, ולי נראה ליישב שהרי יש לדקדק נמי על פי' הרע"ב שפי' כאן שהזיריחו הוי התחלת בישולן, ובמעשרות (פ"א מ"ב) פי' דשיבחו הוי התחלת בישולן, וזה כשילת הרמב"ם. ולכן נ"ל דס"ל דהכא דקתני ביחלו ר"ל שנגמר בישולם, אבל גבי מעשרות דקתני משיבחו הוי משמע התחלת בחול דהיינו התחלת בישולן, וראיה מבי"מ (פח): ע"ש, ולפי זה סיפא דמתני' ע"כ קאי אהזיריחו ולא אביחלו כנ"ל ונכון הוא. (מים ח"ים)

נסידי לה מינך צמר שמיטתא, וחרינא אמר אישר. מאן דאמר חרוש זה טבאות מהו שואלין בשלומן, אישר. ומאן דאמר אישר מהו שואלין בשלומן, (שואלין) בשלום ישראל שלום עליך. וסוגיא דסוף הניזקין (גיטין דף סג).

וישואלין בשלומם מפני דרכי שלום: ד המדל בזיתים ב"ש אומרים יגום וב"ה אומרים ישרש ומודים במחליק עד שיגום. אי זה המדל אחד או שנים המחליק שלשה זה בצד זה בד"א מתוך שלו אבל מתוך של חבירו אף המחליק ישרש: ה"ה המבקיע בזית לא יחפהו בעפר אבל מכסה הוא באבנים או בקש הקוצץ קורות שקמה לא יחפהו בעפר אבל מכסה הוא באבנים או בקש ט"אין¹

שינויי נוסחאות: 1 והמחליק, ר"ש, ר"מ.

ומניח אחד כדי שיגדלו. וקא סברי צית שמאי דגומס, שקוצץ הזית והשורש נשאר צאריך, לאס היה חופר ומשרש היה נראה כעבודת קרקע. וזית הלל לא חיישי

בשנים, אבל במחליק כגון שלשה זה צלד זה דיס יותר מדאי קרקע חלקה אמרי' לעבודת קרקע מתכוין. וצ"ל חזרו לא חיישינן, דכיוצא צו אמרינן לעיל צכמה דוכתינן (לעיל מ"א ופ"ג מ"ו) וידעי דלעצם מתכוין: ה"ה יחפה בעפר. הניקוע, שמתקן צק: אב"ף מכסהו באבנים² ובקש. שאינו אלא כמושיב שומר שלא יבש: בתולת שקמה. שלא נקלטה מעולם. וצ"פ קמא דנדה (דף ט:): תנינא ג' בתולות הן וקא חשיב הך:

פירוש מהר"י בן מר"י צדק

בטוב ואנו ניקח השדות מכסם (בהפירות) [בחכירות]¹ אחר השמיטה, פירוש אחר אומרים להן אישר. ואלו ב' הפתרונות ר' (זירא) [חיהי]² ור' אמי אמרום. למאן דמפרש מחזקין אומרים להן חרשו וכו', שואלין בשלומן אומרים להן אישר, ולמאן דמפרש מחזקין אישר שואלין בשלומן כיצד ופריק שואלין בשלומן כשלום ישראל שלום עליך. ד המד"ף בזיתים. פי' מפרש לקמן, המדל אחד או ב'. פי' מדל אחד, עוקר אילן א' ומניח ב' כדי שיגדלו הב' בריוח, או עוקר ב' ומניח אילן אחד. פי' מד"ף כמו מדלל שדה מן הזיתים. בית שמאי אומרים יגום מעם הארץ. פי' אבל לא ישרש דמחזי כעובד השדה. והמחליק. הן ג' אילנות זה בצד זה עוקר, כדי שיגדלו הנשארים בריוח. פי' ומחליק, ואנכי איש חלק (בראשית כז), פי' מחליק שדה מן הזיתים. מודין בית הלל שיגום ולא ישרש, שאם משרש הואיל וקרקע של ג'

אילנות הוא קרקע הרבה, הרואין יאמרו לעבודת הארץ מתכוין. ותניא (תוספ"ג פ"ג) המשרש (עוקר) [עיקר]² חרוב וסדן של שקמה אם לעצים מותר אם לשדה אסור. בד"א מתוך ש"ו. במדל אליבא דבית שמאי ובמחליק אליבא דבית הלל אז יגום. אב"ף מתוך ש"ף חבירו אף המחליק ישרש. שבודאי הרואין יאמרו לעצים מתכוין. ה המבקע לזיתים לא יחפה הביקוע בעפר וכו'. (א"ר) [ר"ן]¹ יוסי בש"ר אבינא שאל מה בין קשין לעפר והשיבוהו קשין אינו אלא כמושיב שומר פי' שלא יבש אבל עפר עושה לו טינה והיא גדילה מחמתו לפיכך מכסהו באבנים או בקש אבל לא בעפר. הקוצץ קורות שקמה. פי' מעיקרו. אותו מקום שניטלו האילנות ממנו לא ימלאנו עפר מפני שנראה כעבודת הארץ. תניא (שם) מחפורות שניטל מהן אילנות הרי זה לא יכסם עפר אבל מכסה באבנים ובקשים. אין קוצצין

1 הגהת הגרנ"ז. 2 כנצד"ל.

פירוש הרא"ש

גזים בשביעית. צירושלמי. פליגי צה ר' חייא ור' אמי חד אמר חרוש זה טבאות ואנא נסיבנא לה מינך צמר שמיטתא וחרינא אמר אישר, מ"ד חרוש זה טבאות מהו שואלין בשלומן אישר, ומ"ד אישר מהו שואלין בשלומן ישראל אע"פ שמוכר עליו השם שנקרא שלום כדכתיב ויקרא לו ה' שלום, וצ"פ הניזקין (גיטין סג). פריך אחזקין מחזקין להו שואלין בשלומן מיבעיא ומשני לא נכריה ללא ליום אידס דתניא לא יכנס אדם לזיתו של נכרי זיוס אידו ויתן לו שלום מאלו צשוק ונתן לו שלום צשפה רפה וצכוצד ראש: ד המד"ף. צפ"ק דמועד קטן (דף ד:): מדל לישנא דשלופי,